

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

USLU – TÜRKİYE DAVASI (no. 2)

(Başvuru no: 23815/04)

KARAR

STRAZBURG

20 Ocak 2009

İşbu karar AIHS'nin 44/2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli düzeltmelere tabi olabilir.

USUL

Davanın nedeni, T.C. vatandaşı Abdülkadir Uslu'nun (başvuran) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne, 13 Mayıs 2004 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına Dair Sözleşme'nin ("AİHS") 34. maddesi uyarınca, Türkiye aleyhine yaptığı 23815/04 sayılı başvuru.

Başvuran, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde İstanbul Barosu avukatlarından Ö. Uslu tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

DAVANIN KOŞULLARI

Başvuran, 1968 doğumludur ve İstanbul'da ikamet etmektedir. Başvuran, olaylar esnasında İnebolu cezaevinde hükümlüydü.

Başvuran, talebi üzerine, 14 Ocak 2004'te cezaevi revirinde muayene edilmiştir.

Hükümet'in sunduğu cezaevi reviri kaydına göre, başvuran cezaevi doktoru tarafından muayene edilmiş ve tansiyona bağlı baş ağrısı şikayeti olduğu saptanmıştır. Doktor, başvuranın bir hastanenin nöroloji bölümüne sevk edilmesini uygun görmüştür. Hükümet, İnebolu Devlet Hastanesi'nde nöroloji bölümü bulunmadığı gerekçesiyle başvuranın Kastamonu Devlet Hastanesi'ne sevk edildiğini ifade etmiştir. Başvuran, 25 Mart 2004 tarihinde bu hastanenin nöroloji bölümünde muayene edilmiştir.

Bu arada, başvuran, cezaevi yetkililerinden aldığı olumsuz cevap üzerine, 19 Ocak 2004 tarihinde İnebolu İnfaz Hakimliği'ne başvurarak, 14 Ocak 2004 tarihinde yapılan muayeneye ilişkin doktor raporu ile cezaevi reviri kaydının ilgili sayfalarının birer kopyasının kendisine gönderilmesini talep etmiştir.

21 Ocak 2004'te, İnebolu İnfaz Hakimliği cezaevi yetkililerinin ilgili dokümanların kopyalarını başvurana vermeleri yönünde karara varmıştır. Söz konusu dokümanlar başvuranın eline geçmiştir.

26 Ocak 2004'te, İnebolu Cumhuriyet Savcısı, yukarıda bahsi geçen karara itiraz etmiştir. Cumhuriyet Savcısı, 5 Aralık 1990 tarihli genelgenin amacına atıfta bulunarak, diğer hususlar meyanında, resmi cezaevi dokümanlarının orijinallerinin veya kopyalarının, asayiş ve güvenlik nedeniyle, tutuklu veya hükümlülere verilmesinin yasak olduğunu iddia etmiştir.

27 Ocak 2004'te, İnebolu Ağır Ceza Mahkemesi, bu gerekçelere dayanarak Cumhuriyet Savcısı'nın itirazını kabul etmiştir.

30 Ocak 2004'te, söz konusu dokümanlar, cezaevi yetkilileri tarafından geri istenmiştir.

29 Mart 2004'te, başvuran, cezaevi yetkililerinden 25 Mart 2004'te yapılan muayene sonrasında Kastamonu Devlet Hastanesi tarafından verilen tıbbi rapor ve reçetenin birer kopyasını kendisine vermelerini talep etmiştir. Bu rapor ve reçete aynı gün başvurana verilmiştir.

Başvuran, Adalet Bakanlığı'na başvurarak Ağır Ceza Mahkemesi kararının yazılı emirle bozulması talebinde bulunmuş, ancak bu talep 4 Mayıs 2004 tarihinde reddedilmiştir.

26 Kasım 2004'te başvuran serbest bırakılmıştır.

HUKUK

I. ÖN AÇIKLAMA

AİHM, başvuranın ilk olarak 13 Mayıs 2004 tarihinde AİHM'ye başvurduğunu gözlemlemektedir. Ancak, başvuranın yukarıdaki olaylara ilişkin şikayeti ilk defa 26 Temmuz 2004 tarihli başvuru formunda dile getirilmiştir. Bu nedenle, AİHM, başvuru tarihini 26 Temmuz 2004 olarak kabul etmektedir.

II. AİHS'NİN 8. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, muayene sonuçlarının bir kopyasının makamlar tarafından kendisine verilmemesi sonucu özel hayata saygı gösterilmesi hakkının ihlal edildiği konusunda şikayetçi olmuş ve bu şikayetini AİHS'nin 8. maddesine dayandırmıştır.

A. Kabuledilebilirlik

AİHM, her ne kadar Savunmacı Hükümet AİHM'nin *ratione personae* yetkisine itiraz etmediyse de, bu konuyu değerlendirmesi gerektiğini, çünkü, önüne gelen her davayla ilgili yetkisinin olduğu konusunda kendisini tatmin etmesi gerektiğini belirtir. Dolayısıyla, yargılamanın her aşamasında yetki sorununu incelemelidir (*Odièvre / Fransa*, no. 42326/98; *Blečić / Hırvatistan*, no. 59532/00). AİHM, sözkonusu davada, başvuranın talep ettiği dokümanların kopyalarını 21 Ocak 2004 tarihinde edindiğini gözlemlemektedir. Ancak, 27 Ocak 2004 tarihli mahkeme kararının ardından, bu dokümanlar 30 Ocak 2004 tarihinde makamlar tarafından geri istenmiştir. Bu nedenle, başvuranın kısıtlı bir sürede sözkonusu dokümanları inceleme fırsatı olmuştur. Ancak, AİHM'ye göre, bu durum başvuranın bu belgelerin kopyasını edinme talebinin mahkeme kararıyla geri çevrildiği gerçeğini değiştirmemektedir. Dolayısıyla, AİHS'nin 34. maddesine göre başvuranın mağdur statüsüyle ilgili herhangi bir şüphe sözkonusu değildir.

Ayrıca, AİHS'nin 35/3 maddesi uyarınca bu şikayetin dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle şikayet kabuledilebilir niteliktedir.

B. Esas

1. Tarafların ifadeleri

Hükümet, Kastamonu Devlet Hastanesi tarafından hazırlanan 25 Mart 2004 tarihli tıbbi rapor ile aynı gün verilen reçetenin kopyalarının başvurana verilmesi nedeniyle, bilgi edinme hakkına müdahalede bulunulmadığını ileri sürmüştür.

Başvuran iddialarını sürdürmüştür. Başvuran, özellikle, şikayetin Kastamonu Devlet Hastanesi tarafından verilen tıbbi raporlarla değil, 14 Ocak 2004 tarihinde cezaevi doktoru

tarafından yapılan muayeneye ilgili olduğunu ifade etmiştir. Başvuran, bu bağlamda, Kastamonu Devlet Hastanesi'nde muayene oluncaya kadar sağlık durumu hakkında bilgisi olmadığını, bu nedenle de daha ayrıntılı bir tıbbi yardım arayışına girmesinin önüne geçildiği konusunda şikayetçi olmuştur. Bu durum, başvuranın sağlık durumunu olumsuz yönde etkilemiştir.

2. AİHM'nin değerlendirmesi

AİHM, bir hastayla ilgili kişisel bilgilerin hiç kuşkusuz bu kişinin özel yaşamıyla ilgili olduğu ve kişinin bu bilgiye erişimine ilişkin sorunun AİHS'nin 8. maddesi kapsamına girdiği kanaatindedir (*mutatis mutandis*, I. / Finlandiya, no. 20511/03). Tarafların bu konuyla ilgili itirazı yoktur.

AİHM, 8. maddenin esas maksadının bireyi kamu otoritelerinin keyfi müdahalesine karşı korumak olduğunu hatırlatır. Buna ek olarak, aile hayatına ve özel hayata "saygı"nın yerine getirilmesinin özünde pozitif yükümlülükler bulunabilir. Bu madde kapsamında, devletin pozitif ve negatif yükümlülüklerinin kesin tanımları olmasa da, uygulanabilir prensipler benzerdir. Her iki bağlamda da, bireyin ve toplumun çatışan çıkarları arasında olması gereken adil denge dikkate alınmalıdır ve her iki bağlamda da Devlet'in belirli bir takdir yetkisinin olduğu kabul edilmektedir (*Odièvre / Fransa*, yukarıda kaydedilen).

AİHM, sözkonusu davayı pozitif mi negatif mi yükümlülük açısından incelemenin daha uygun olacağı konusunda karar vermeye gerek olmadığı görüşündedir. Çünkü, AİHM'ye göre sözkonusu davadaki asıl sorun, bireyin ve toplumun çatışan çıkarları arasında adil bir denge olup olmadığıdır.

AİHM, cezaevi doktoru tarafından verilen rapor ile cezaevi revirine geldiğine dair yapılan kaydın birer kopyasını edinmenin başvuranı ilgilendirdiğini, böylece sağlanacak tedavinin seçiminde uygun bir söz hakkı olacağını kabul etmektedir.

AİHM, başvuranın –bir hükümlünün- 14 Ocak 2004 tarihinde cezaevi revirinde yapılan muayenesinin ardından verilen doktor raporu ile revire kabul edildiğine dair yapılan kaydın birer kopyasını edinme talebinin reddedildiğini gözlemlemektedir. Görünüşe göre, bu karar, Adalet Bakanlığı tarafından çıkarılan genelgenin, asayiş ve güvenlik nedeniyle resmi cezaevi dokümanlarının kopyalarının tutuklulara verilemeyeceği hükmü uyarınca alınmıştır. AİHM'nin bireyin ve toplumun çatışan çıkarlarını incelemesi veya tutukluların/mahkumların dokümanlara erişimine getirilen kısıtlamanın orantılılığını değerlendirebilmesi için, uygulamanın şekli ve hukuki dayanağı konusunda Hükümet tarafından herhangi bir görüş sunulmamıştır. Hükümet, ayrıca, böylesi bir tedbir için herhangi bir haklı gerekçe göstermemiştir.

Başvuranın talep ettiği dokümanların niteliğini gözönünde bulunduran AİHM, bu koşullar altında, bireyin ve toplumun çatışan çıkarları arasında adil bir denge bulunmadığı kanaatindedir. Buna göre, AİHS'nin 8. maddesi ihlal edilmiştir.

III. İHLAL EDİLDİĞİ İDDİA EDİLEN DİĞER AİHS MADDELERİ

Başvuran, sağlığıyla ilgili bilgi ve belgeleri edinme talebinin reddedilmesi nedeniyle AİHS'nin 2. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir. Başvuran, ayrıca, bu dokümanların cezaevi makamları tarafından geri alınması ve Cumhuriyet Savcısı'nın itirazı ile Ağır Ceza

Mahkemesi kararının kendisine tebliğ edilmemesi sonucu sözkonusu belgelere dayanarak başka başvurularda bulunmasının engellendiği konusunda şikayetçi olmuş ve bu şikayetini AİHS'nin 13. maddesine dayandırmıştır.

Başvuran, başvuru formunun öncesinde 7 Haziran 2002, 13 Mayıs 2004 ve 11 Haziran 2004 tarihli mektuplarında, cezai kovuşturmayla ilişkin bazı hususlar konusunda şikayetçi olmuştur. Başvuran, sonraki başvurusunda bu şikayetleri dile getirmemiştir.

AİHM, elindeki belgelere dayanarak, başvuranın yukarıda yer alan iddialarının AİHS veya Protollerinde güvence altına alınan hak ve özgürlükleri ihlal eder nitelikte olmadığı kanaatindedir. AİHM, AİHS'nin 35. maddesinin 3. ve 4. paragrafları uyarınca dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle başvurunun bu kısmının kabuledilemez nitelikte olduğuna karar verir.

IV. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesine göre:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

Başvuran, maddi ve manevi tazminat olarak 3,000 Euro talep etmiştir. Başvuran, geciken tedavisi nedeniyle yapmış olduğu muayene masraflarının geri ödenmesini talep etmiştir.

Hükümet, bu taleplere itiraz etmiştir.

AİHM, tespit edilen 8. madde ihlalinin başvuranın görmüş olduğu manevi zarar için tek başına yeterli adil tatmin oluşturduğu kanaatindedir.

B. Yargılama masraf ve giderleri

Başvuran, AİHM önündeki yargılama masraf ve giderleri için 2,800 Euro talep etmiştir. Başvuran, bu talebi desteklemek üzere, avukatıyla imzalamış olduğu ücret sözleşmesi ile çeviri masraflarına ait faturaları sunmuştur.

Hükümet, talep edilen miktara itiraz etmiştir.

AİHM'nin içtihadına göre, bir başvuran gerçekliğini ve gerekliliğini kanıtladığı makul miktarlardaki yargı giderlerini elde edebilir. AİHM, sözkonusu davada, elindeki bilgiye ve yukarıdaki ölçütlere dayanarak, AİHM önünde yapılan yargılama masraf ve giderleri için 1,300 Euro ödenmesine karar verir.

C. Gecikme Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM, OYBİRLİĞİ İLE

1. Başvuranın özel yaşam hakkına müdahale edildiği yönündeki şikayetin *kabuledilebilir*, başvurunun geri kalan kısmının kabuledilemez *olduğuna*;
2. AİHS'nin 8. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. Tespit edilen 8. madde ihlalinin başvuranın görmüş olduğu manevi zarar için tek başına yeterli adil tatmin *oluşturduğuna*;
4. (a) AİHS'nin 44. maddesinin 2. paragrafı gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere ve her türlü vergi ve kesintiden muaf tutularak Savunmacı Hükümet tarafından başvurana yargılama masraf ve giderleri için 1,300 Euro (bin üç yüz Euro) *ödenmesine*;
(b) Yukarıda belirtilen üç aylık sürenin sona erdiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan marjinal kredi kolaylığı oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;
5. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin *reddedilmesine karar vermiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AİHM İçtüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragrafları gereğince 20 Ocak 2009 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

